

Kępanów

Autor: Grzegorz Statek
02.05.2007.

Zarys historii wsi Kępanów

Kępanów to określenie pochodzące od osobowej nazwy Kępan. Po raz pierwszy wspomina się ową wieś w roku 1372 i jej nazwa brzmiała wówczas Campanow, natomiast siedem lat później osadę tą określano mianem Kampanow.

W roku 1581 występowała ona w powiecie szczyrzyckim, natomiast co do jej przynależności parafialnej, to wówczas wchodziła ona w skład parafii tarnawskiej natomiast od roku 1597 znajdujemy ją stale w parafii Łapanów.

W wieku XIV Kępanów należał do Piotra, syna Zbigniewa ze Szczyrzyca, współwłaściciela Dębna (por. wyżej). W roku 1372 występował jako jej właściciel Zbyszek z Kępanowa, a w latach 1378-9, zmarły przed 1386 Spytek z Kępanowa, który był synem, bądź wnukiem wyżej wymienionego Piotra herbu Drużyna. Potem, w latach 1394-1431 właścicielem tej wsi był Ścibor Kępanowski z Kępanowa, syn wyżej wymienionego Spytka. Dziesięć lat później Hanka, córka Spytka, wdowa po Mikołaju Bethnarze, mieszczaninie krakowskim przedstawiała w sądzie srebrny, pozłacany pas zastawiony jej za różne sukna przez wdowę po Zbyszku z Kępanowa.

Z początku XV wieku pojawiają się informacje, że Morzka z Kępanowa procesowała się z Michałem z Grabia o lasy. Około roku 1401 Ścibor z Kępanowa pozwał Idziego z Gruszowa o przeoranie roli i wycięcie części zarośli w Łęgu. Tenże Ścibor z Kępanowa w roku 1425 na wypadek bezpotomnej śmierci zapisał swym braciom Piotrowi z Łapanowa i Janowi Kocińskiemu 300 grzywien na Więckowicach lub na trzeciej części swoich dóbr. Mikołaj z Tarnawy zastawił za 40 grzywien Ściborowi z Kępanowa swoich kmieci w Szczynkach w parafii Brzezie płacących 4 grzywien czynszu. Wyżej wspomniany Ścibor z Kępanowa umiał dochodzić swych praw czym świadczy duża liczba procesów, jak na przykład ten, w którym pozwał rajców wielickich: Andrzeja Bąkiela, Jurka Twarożka, Kaspra i innych o to, że ich służebnicy napadli na jego konie na polu. Na skutek napadu rozbiegły się i zostały pożarte przez wilki 4 stare konie, 2 świerzopy trzyletnie, 2 źrebięta. Ścibor z Kępanowa miał dom w Krakowie naprzeciw kościoła Świętego Idziego koło domu braci Piotra Wody i Dobka ze Szczekocin.

Kolejnym posiadaczem Kępanowa był Jan, który pisał się z Kępanowa i Żyrośławic. On to w roku 1506 sprzedał za 200 grzywien swemu bratu Mikołajowi Kępanowskiemu z Kępanowa całe swe części ojczyste i macierzyste w Żyrośławicach i Bojańczykach oraz folwark w Kępanowie. W roku 1507 ów Mikołaj wyznaczył na 12 lat po swej śmierci opiekunów swoich dzieci i ich dóbr, mianowicie: Baltazara Skarbka ze Zręczyc, herbu Drużyna, Jana i Mikołaja Taszyckich z Łuławic, żonę swoją Katarzynę i Mikołaja, plebana z Tarnawy.

W latach 1528-32 dziedzicem Kępanowa był Jan Kępanowski, właściciel Żyrośławic. W roku 1525 tenże skwitował wyżej wymienionego brata Marcina z sumy 32 florenów zapisanych na dobrach: Żyrośławice, Bojańczyce i Burdel, i przyrzekł go chronić od pretensji ich siostry Elżbiety do tejże sumy. Siedem lat później bracia Jan i Marcin Kępanowscy herbu Drużyna przeprowadzili podział i rozgraniczenie dóbr: Kępanów, Żyrośławice (dziś Żerostawice), Burdel i Bojańczyce. Kępanów przypadł Marcinowi z wszystkimi przynależnościami, z wykarczowanymi lasami (Marcin Kępanowski, herbu Drużyna był potomkiem Jana Lipskiego z Lipia i Szyku, wnukiem Prokopa Lipskiego, Szykowskiego, i synem Mikołaja, dziedziców części Kępanowa. Był on współherbownikiem Lubomirskich).

Granice jakie wytyczono między Kępanowem a Żyrośławicami winny poczynać się w lasach od strony Lasocic i Żyrośławic od dębu rosnącego nad wierzchowiną, spalonego przez Wierzbietę Lasockiego. Od wyżej wymienionego dębu miano sypać kopce do innego dębu, rosnącego nad głęboką debrzą i od niej do między rozgraniczającej role karczmy żerostawskiej i karczmy kępanowskiej zwanej Ondasowską, tą miedzą aż do poręby, która szła na pagórek "alias ku mogylcze", do końca ról karczmy żerostawskiej, koło ról niżej położonych, do dębu rosnącego koło drogi idącej w dół do mostu Kalawa na rzece Stradomce. Od tego dębu granica bieć miała prosto przez role Motyczyńskie i łąki w Kępanowie do wierzb koło potoku i potokiem od mostu aż do wyżej wymienionej rzeki. Na Dłużycach, dziś pole Dłużyce, które są za rzeką pod Lubomierzem z jednej strony, a pod Wieżą z drugiej strony, łąki winny być dzielone na pół "dando in primis Ondassovy" za łąkę i za kąt roli przed młynem koło Kalawy. Połowa łąk na Dłużycach winna należeć więc do Kępanowa a połowa do Żyrośławic, z wyłączeniem tych łąk na Dłużycach przynależą do określonych łąk w Żyrośławicach. Ponadto Marcin miał posiadać Burdel z wszystkimi przynależnościami i z polami, które są zastawione dziedzicom, bojanickim, z wyjątkiem tych, które dzierży kmieć Kotek z Bojańczyk. W lasach i laskach "alias u przelaskach" poddani nie mogli wypasać bydląt bez zgody pana, ani też wycinać drzew w bukowym lesie. Łąka w Bojańczykach zwana Ujazd, położona przy granicy z Gruszowem i z Wieżą, winna należeć do wsi Burdel. Wszystkie te wyżej wymienione opisane dobra winny należeć do Marcina.

Do Jana miały należeć: Żyrośławice z rolami folwarcznymi, kmiecymi z zagrodnikami z rolą karczemną

z wyjątkiem stajania roli pod pagórkiem, czyli pod mogiłką, wszystkie role Bojańczyc pod Burdelem i opustoszała zastawiona zagroda koło Leszczyn, w granicach jak przy pierwszym wydzieleniu części Marcina. Młyn położony pod lasem Żyrośławskim na rzece Stradomie z rolami i ogrodami i z rolami zastawionymi Lubomirskiemu i Czarnkowi na Dłużycach oraz łąka zwana Mrzyszków winny należeć do Żyrośławic. Kąt roli, który leżał powyżej grobli pod lasem żerośławskim, długi zapisane na młynie, na Burdelu i Bojańczycach, na łąkach i polach, zaciągnięte u Lubomirskiego i Czarnka, winni spłacić obaj bracia po połowie. Jan Kępanowski winien co roku płacić Marcinowi i matce Katarzynie po 8 florenów do końca ich życia. Po śmierci matki łąki, które miała w oparwie, winny należeć do Żyrośławic. Ludzie z Kępanowa winni zwrócić łąki, które w pierwszym podziale były przyznane Żerośławicom. Obaj bracia zobowiązali się spłacić po połowie wszystkie długi ich zmarłego ojca Mikołaja. W roku 1544 Kępanów należał do Magdaleny Kępanowskiej.

W latach 1489-94, 1496-9 osada, o której mowa, była wymieniona bez wymiaru poboru natomiast w 1530 ze wsi tej płacono pobór z 1/ 2 łana. W roku 1529 istniał w Kępanowie folwark znajdowało się tam 6 zagrodników i z tego roku posiadamy dane, iż pobierano dziesięcinę sнопową wartości 2 grzywien z ról folwarcznych, z wyłączeniem kilku stajń, oraz wartości 36 groszy od 6 zagrodników dla plebana w Łapanowie.

Z rejestru poborowego z 1581 roku wiemy, iż właścicielem osady był wówczas Stanisław Stradomski, posiadający w tej wsi dwór oraz 5/ 2 łanów kmiecych. Następnie w niewyjaśnionych okolicznościach właścicielem wsi został Jan Dąbrowski, który w roku 1629 płacił z niej pobór. Dąbrowscy posiadali również Kępanów w roku 1680 i było tam półtora łana kmiecego.